

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniški pondeljke.
Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 22.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzljavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marilj trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Mussolinijeva politika.

Zgodilo se je nekaj nepričakovane. Mussolini je zaključil zbornico in Italija stoji brzkone pred novimi volitvami. Že dvajset let se ni pripetil podobnega slučaja. Navadno se je zbornica zaključila in obenem razpustila in razpisale so se nove volitve. Zakaj je Mussolini ubral takšno pot in obliko, je resnično težko uganiti. Če se je naveličal tega brezkrvnega parlamenta, bi kratkoročno odredil razpust in vsi bi vedeli, pri čem so. Tako pa, je dana še ena možnost, četudi zelo majhna, da se ta zbornica morda vnovič sestane.

Splošna sodba pa je, da je sedanjí parlament zaključil svoje delovanje, ali bolje rečeno svoje neveljavno in pokimavanje, zakaj preveč bi ga počastili, če bi mu prisodili čednost, ki je ni imel.

Ta zbornica je izšla iz krvavih spomladnih volitev leta 1921. Fašizem je tedaj razvijal najodločnejšo ofenzivo proti že umikajočemu se in umirajočemu italijanskemu boljševizmu. Po našem mnenju nima fašizem niti te zasluge, da se je »boljševizem« zrušil. Boljševizmu so bili dnevi šteti, zakaj v voditeljih proletarskih množic je manjkalo poguma pa tudi vere v revolucijo. Socijalisti so se preveč zagrizli v opozicijo in spravili množice v usodno gibanje in ko je bilo to varano ljudstvo v nekaki predrevolucionarni ekstazi, tedaj je moralo navzdol. Fašizem je to neizogibno katastrofo socijalizma samo pospešil, nikakor pa se ne more smatrati za njen vzrok.

Bombe, revolver, gorjaka, bencin, to so bili argumenti fašistovskega volilnega gibanja. Vkljub nasiljem pa je dobila zbornica veliko število socijalistov, popolarji pa so prišli celo ojačeni iz volilne kampanje. Bila pa je to za delo precej neuporabna družba. Socijalistična manjšina je bila v svojo škodo prevelika. Kot načelna opozicija bi bila mogla po volji ovirati sleherno delovanje parlamenta, toda bila je po sili razmer obsojena v neveljavno, ki se je izražalo v zelo medtem opozicijskem nagajanju. Popolarji so se v tej ključni zbornici še najbolje počutili. Spretni oportunisti so znali izrabiti slabost socijalistične opozicije in brezidejnost liberalnih skupin, da so imenitno igrali.

Med tem časom, ko se je ta pestra zbornica izčrpavala v brezplodnih debatah in spletkah, je fašizem vršil dalje svoje delo. Boljševizem je bil sicer ubit, pač pa so ostale gnotne pridobitve delavstva, ki je bilo organizirano v strokovnih organizacijah.

In fašizem je dovršil vse delo, naloženo mu po kapitalizmu. Plače so se znižale, potem ko se je tudi sindikalna organizacija razpršila, delavstvo je prišlo skoraj povsod ob pravico, da se je smelo pogajati z delodajalci kot organizacija z organizacijo. Ko je bilo to delo v glavnem pri koncu, je zahteval fašizem plačilo, ki si ga je sam določil.

Mussolini je bruhnil na oficijelno politično polje z vsem impulzom častilnepega in domišljivega človeka, ki je skoraj nepričakovano lahko dosegel svoje najpredznejše sanje.

In zbornica mu je ploskala, votirala mu je, kar je zahteval, sploh se je pokazala tako prožna hrbtnost, česar ne bi bil nihče pričakoval. In če pomislimo, kako prezirno je z njo postopal. Kolikokrat ji je dal občutiti svojo moč. In ta nešteto krat opljuvana zbornica je sama sebi glasovala smrt, ko je sprejela Mussolinijev novi volilni red. Načelnik vlade je spravi ustavno sprejeti zakon v svojo miselnico ter držal na valetih nekatere nestrpnost otročje gospode, ki bi bili radi odhrzali v opozicijski tabor.

Gotovo je, da bi tudi tekoni nadaljnjega zasedanja zbornica ugodila vsem zahtevam vlade, vsaj tako izgleda, toda Mussolini se je naveličal »dolgočasne« zbornice in napravil piklo prav na svoj fašistovski način.

Morda je to napravil za to, da potolaži nekaj najbolj nestrpnih svojih pristašev, ki si tako srčno žele poslanske časti. Toda tristo sedežev, ki mu bodo na razpolago, bo najbrže premalo za vse pretendente, ki jih je na tisoče. Kako potolažiti vse te razočarane koritarje! To je vprašanje, ki ga brzkone ne bo rešil niti sam Mussolini.

Mogoče je tudi, da je Mussolini hotel pokazati opozicijsko navdahnjenim demokratom in liberalcem, da jih ima

Iz finančnega odbora.

Beograd, 12. decembra. (S) Finančni odbor se je sestel danes popoldne ob 4. uri k seji, na kateri se je začela splošna debata o proračunskih dvanajstih za mesce januar, februar in marec 1924. Finančni minister dr. Stojadinović je otvoril debato in obrazložil potrebo po dvanajstih, ki predvidevajo 2.033.649.357 dinarjev 60 par.

Sledila je živahna debata, ki so se je udeležili demokrati dr. Krizman, Sokić in Pera Marković, musliman Alić in zemljoradnik Lazić. V imenu jugoslovenskega kluba je povzel besedo poslanec Pušenjak, ki očita vladi, da ni izplačala podpor invalidom. Govoril je tudi proti kuluku in proti dispozicijskemu fondu.

Seja finančnega odbora se jutri nadaljuje ves dan. Popoldne bo končana splošna debata, popoldne pa se bo začela podrobna debata. Zvečer bo skušala vlada spraviti proračunske dvanajstine pod streho, da bi tako mogel finančni minister spraviti ta zakonski predlog na dnevni red narodne skupščine že na sobotni seji.

Seja narodne skupščine.

Proračunske dvanajstine. — Zbornica sprejela konvencije z Avstrijo.

Beograd, 12. decembra. (Z) Danes ob 10. uri dopoldne je predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović otvoril skupščinsko sejo. Tajnik Šišić je prečital zapisnik. Nato sta vojni minister in minister za pravosodje odgovarjala na kratka ustna vprašanja. Pred prehodom na dnevni red je bil skupščini naznanjen predlog finančnega ministra o proračunskih dvanajstih za prve tri mesece prihodnjega leta. Finančni minister je za ta predlog zahteval nujnost in je večina skupščine z glasovanjem nujnost tudi priznala.

Zbornica je prešla nato na dnevni red: zakon o konvencijah z Avstrijo. Večinski poročevalec poslanec Dimitrijević je prečital poročilo večine in sporočil, da je avstrijska vlada konvencije že sprejela. Konvencije so osnovane na saintgermainski mirovni pogodbi in se z njo popolnoma skladajo v vprašanju sekvostrov in terjatev. Tretja konvencija govori o izročitvi delnic bosanskih podjetij, četrta pa se tiče prenosa sedežev nacionaliziranih družb v našo državo. Za zadnjo konvencijo smo obvezani na rok 30. septembra t. l. Zaključni sporazumi urejajo vsa pravna vprašanja, ki izvirajo iz saintgermainске mirovne pogodbe. Poročevalec prosi skupščino, da konvencije sprejme.

Zunanji minister dr. Ninčić razloži vse koristi, ki jih bo naša država deležna po teh konvencijah, in pravi, da so konvencije povsem v skladu z dosedanjimi mirovnimi pogodbami. Tudi on prosi zbornico, da jih sprejme.

Za ministrom je govoril demokratski poslanec Josip Reiser, ki je razložil svoje stališče glede na te konvencije. Naglasil je, da so s konvencijami zapostavljene koristi Dalmacije. Besedo je dobil nato musliman Behmen, ki

Uradniški zakon.

Beograd, 12. decembra. (Z) Na zadnji konferenci zastopnikov posameznih ministrstev, ki delajo na edinstvenem tolačenju uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi, so bili napravljivi sled. sklepi: Visoki cerkveni dostojanstveniki (patrijarh, episkopi, škofi, rejli in uienia itd.) se ne prevedo po novem uradniškem zakonu, ker njihovega položaja ta zakon ne urejuje. Kar se tiče uradnikov, ki spadajo v dve ali več kategorij, je konferenca naznanila, da more biti zanjo merilo samo šolska izobrazba. Pri razvrstitvi uradnikov so skoro vse komisije naletele na velike težkoče. Uvidelo se je, da je absolutno nemogoče, razvrstiti uradnike po odstotkih, kakor to predvideva uredba, ker so uradniki istega zvanja navedeni v več skupinah. Da bi se odstranile te težkoče, se je konferenca zedinila, da se morejo napraviti nekatere izjeme in da se smejo določeni odstotki prekoračiti, vendar

v pesti. Na najvišjih fašistovskih mestih vlada v zadnjem času zelo nemilostno razpoloženje proti omenjenim opozicijskalcem. Zadnje demonstracije v Milanu proti opozicijskim časopisom, med katerimi se nahajata tudi »Corriere della Sera«, nam nazorno pokazujejo, kako nevolni so gospodje vladne stranke na svoje nasprotnike, ki so jih že nešteto krat proglasili za mrtve in neškodljive.

Tajni dogovor med Bolgarsko in Italijo.

Senzacionalno odkritje sovražnih mahinacij proti naši kraljevini.

Bolgarska „izroča“ Italiji Slovenijo, Primorje in Dalmacijo. — Italija „priznava“ Bolgarski srbsko ozemlje.

Beograd, 12. decembra. (Z) »Trgovinski Glasnik« prinaša na uvodnem mestu tajni dogovor, ki je bil sklenjen med Italijo in Bolgarsko o medsebojni zvezi. Ta dogovor ima osem členov in tajen dodatek, od katerega pa »Trgovinski Glasnik« objavlja samo tri člene. Stvar je prav senzacionalne narave glede na njen značaj in tajen namen. Zato jo je treba sprejeti z največjo rezervo.

V prvem členu tajnega dogovora je rečeno, da kralj Italije in Bolgarske drug drugemu vzajemno jamčita njune recipročne interese na Balkanu in na bližnjem vzhodu in se zavezujejo za vzajemno pomoč z vsemi svojimi silami, če bi bila katera od obeh kraljevin od ene ali več držav napadena.

Drugi člen pravi: Visoki pogodbeni stranki se zavezujejo za vzajemno pomoč z vsemi svojimi silami za slučaj, da bi kaka balkanska sila — izvzemši obe pogodbeni stranki — poskušala anektirati ali zasedeti s svojimi četami, četudi samo začasno, katerikoli del ozemlja balkanskega polotoka, ki se nahaja pod oblastjo Grške, Albanije ali Bolgarske in bi ena ali druga pogodbeni

stranka smatrala, da tak čin nasprotuje njenim življenjskim koristim in zadostuje za casus belli.

S tretjim členom se pogodbeni stranki zavezujejo, da bosta sklenili mir skupno in šele, ko se prej sporazumeta.

V četrtem členu se pogodbeni stranki sporazumeta, skleniti tudi vojaško konvencijo, s katero se ima poskrbeti za vse, kar bi bilo storiti v slučaju vojne, kakor tudi vse, kar se nanaša na vojaško organizacijo, mobilizacijo, razvrstitev čet in na vrhovno poveljstvo kopne in pomorske vojske. Konvencija bi se morala skleniti takoj, da bi se moglo pripraviti in organizirati pravilno vodstvo vojne.

Po petem členu se italijanski kralj zaveže, da takoj po podpisu tega sporazuma porabi vse svoj vpliv, da se nevtalizira izvršitev mirovne pogodbe, ki je bila sklenjena 27. novembra 1919. med zavezniškimi in pridruženimi državami ter med Bolgarsko, in podpisana v Neuillyju na Saini, in da se počaka na možnost za popolno ukinjenje pogodbe.

Po šestem členu ima dogovor in k temu pripadajoča vojaška konvencija ostati v veljavi pet let od dne podpisa; če pa se obe stranki sporazumeta, tudi preko tega roka.

Sedmi člen govori o načinu sestave tega dogovora v dveh izvodih v italijanskem in bolgarskem jeziku.

Osmi člen pravi, da ta dogovor ne sme biti objavljen ali naznanjen kakor drugi državni brez prejšnjega sporazuma med obema pogodbenima strankama. Prejšen sporazum med obema pogodbenima strankama je potreben tudi za to, da se kaka druga država sprejme v zvezo.

V tajnem dodatku k dogovoru med Italijo in Bolgarsko o medsebojni zvezi pravi prvi člen: Če bi v Jugoslaviji izbruhnila notranji nemiri, ki bi mogli spravljati v nevarnost narodne in življenske interese obeh pogodbenih strank ali ene od njih, se mora ona od obeh pogodbenih strank, ki pride

je kritiziral konvencije, katere se nanašajo na Bosno, in je rekel, da oni, ki so vodili pogajanja o teh sporazumih, niso bili dobro obveščeni o stanju v Bosni in za to niso mogli pravilno zastopati koristi te dežele. Poslanec Škulj (SLS) je tudi grajal konvencije in trdil, da je kriv centrazem, če naše koristi niso dobro zavarovane. Demokrat Šumenković je izjavil, da so bile konvencije nepotrebne in da so nepopolne, ker n. pr. nimajo določil o sodišču, ki naj bi reševalo spore.

Nato je bivši minister za pravosodje dr. Laza Marković, ki je te konvencije sklepal, popravljal netočnosti v izvajanjih posameznih govornikov in dajal nekatera pojasnila. Zaradi neklih osebnih pojasnil sta govorila še poslanec Škulj in minister dr. Ninčić. Potem je zemljoradnik Dule Dimitrijević prečital izjavo zemljoradnikov, iz katere se vidi, zakaj hočejo zemljoradniški glasovati proti konvencijam. Pri končnem glasovanju so bile konvencije s 111 proti 53 glasovom sprejete. Seja je bila na to ob 13.15 zaključena in prihodnja napovedana za petek ob 11. uri dopoldne z dnevnim redom: Določitev dnevnega reda.

Parlamentarna situacija.

Beograd, 12. decembra. (S) Poslanski klub opozicijskih strank streme še vedno za tem, da se ustvari opozicijski blok. Pri glasovanju na današnji seji narodne skupščine se je pokazalo, da ima vlada za seboj 111 glasov proti 53. Zato se je pokazala pri opoziciji, posebno pa pri muslimanih tendenca, da pregovore jugoslovanski klub, naj tudi on s svoje strani skuša pridobiti radičevce za to, da pridejo v Beograd. V klubu dr. Korošca ni opaziti nobene živahnije akcije v tem smislu.

tako, da nova imenovanja, ki se izvrše, ne bodo na škodo določenih odstotkov.

Zanimiva je izjava odposlanca ministrstva za notranje zadeve, ki pravi, da ima od sreskih načelnikov in pisarjev samo 15 odstot. kvalifikacijo za prevedbo. Če bi se taki politični uradniki odstranili, bi se silno zmanjšal ves politični aparat, ker bi se ne mogla takoj izvršiti nova imenovanja. Tudi je izjavilo velike neprimlikke, da se namesto reduciranih uradnikov ne morejo postavljati novi, ker ni zanje potrebnih kreditov. Posebna pažnja se je obračala temu, da se do 31. decembra kot do skrajnega roka predlože listine, s katerimi se izpriča zadostitev vojni obveznosti. Sklenjeno je bilo, da se vsak uradnik, ki ne predloži teh listin, reducirna, ne glede na to, če je izpolnil pogoje za prevedbo in uvrstitev po novem uradniškem zakonu.

Madžarske pritožbe.

Budimpešta, 12. decembra. (B) Na včerajšnji konferenci madžarske skupine medparlamentarne unije je grof Appony poročal o svojem potovanju v inozemstvu. Izjavil je, da pesimistično gleda na rezultat madžarskega dela na mednarodnih konferencah. Skrajni cilj Društva narodov je, pravi Appony, pomagati Evropi in na gospodarskem polju zagotoviti pravico manjšinam ter izvesti razorožitve. Ugotovil je, da Društvo narodov žal slepo izjva politiko zmagonosnih držav, od katerih Madžarska na svoje pritožbe ne more mnogo pričakovati.

prva do zaključka, da je zaradi tega potrebna oborožena akcija, z obrazloženim predlogom obrniti na drugo stranko. — Druga stranka je zavezana, da začne položaj proučevati. Če ne bi soglašala s prvo stranko, ji mora z navedbo razlogov odgovoriti. — Če se stranki sporazumeta za oboroženo akcijo, se ta podjame dogovorno in v vsem ozirajoč se na čustva solidarnosti in skupnega interesa. Če pa se v nasprotjem slučaju samo ena od pogodbenih strank odloči za akcijo, jo podjame samo na svoj riziko, toda druga stranka se zaveže, da ostane prijateljsko nevtralna, da pa začne takoj z mobilizacijo v mejah, ki jih predvideva vojaška konvencija, in z vsemi silami podpre svojega zaveznika v slučaju, če bi še kaka druga sila stopila na stran kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V drugem členu dodatka je določeno: Vsa teritorialna povečanja, ki bi se dosegla, bi se razdelila na sledeči osnovi: Bolgarska prizna Italiji pravico na ozemljih Slovenije, hrvaškega Primorja, Dalmacije in jadranskih otokov, kakor tudi protektorat nad Albanijo in Crno goro. Italija priznava Bolgarski vse ozemlje do Morave in Vardarja, kakor tudi Skoplje, Prilep in Bitolj z vsem njihovim sedanjim upravnim področjem. Kar se tiče ostalega ozemlja, zlasti onega, ki tvori pokrajino sedanje stare Srbije, se bo o njih odločalo o priliki zaključitve miru.

Tretji člen dodatka pravi: Da se doseže cilj, ki ga ima pred očmi ta dogovor in njegov dodatki, se kralj Italije in kralj Bolgarske zavežeta, da bosta delala na to, da se zagotovi tudi sodelovanje Albanije, Madžarske in Rumunije. Kar se tiče Rumunije, se Italija zaveže uporabiti vse svoj vpliv, da od nje doseže odstop ozemlja, ki je bilo Bolgarski odvzeto z bukareškim in neuillyskim mirom. Bolgarska se v tem slučaju s svoje strani zaveže, da se odrede timoškega in kraljevskega okrožja v korist Rumunije, ako bi se Rumunija ne zadovoljila z delom Banata, ki pripada sedaj kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Politična situacija v Angliji.

Baldwinov kabinet ostane do parlamentarnega zasedanja.

London, 12. decembra. (D) Vlada je izdala sinoči uradni komuniké o situaciji z ozirom na izid volitev. Baldwinov kabinet je enoglasno sklenil, da je njegova ustavna dolžnost predstaviti se čimprej parlamentu. Seje se nista udeležila lord Robert Cecil in lord Salisbury.

London, 12. dec. (D) Ministrski predsednik Baldwin je sklical zasedanje parlamenta za 8. januar.

Pariz, 12. decembra. (B) Iz Londona javljajo, da je osrednji urad konservativne stranke izjavil, da ostane kabinet na vladi tako dolgo, dokler ne bo prisiljen dati ostavko. Sodí se, da pride v šestih mesecih do novih volitev.

Pariz, 12. decembra. (B) Iz Londona javljajo: Unijonistični krogi mislijo, da bo mogla vlada ostati še nekaj časa; toda v šestih do dvanajstih mesecih bo moralo priti do novih volitev.

Druga carinska konferenca v Mariboru

Maribor, 12. decembra. (M) V prostorih državne trgovske šole v Mariboru se je vršila danes druga carinska konferenca, katere so se poleg carinskega uradništva udeležili zastopniki trgovstva, industrije in špedicije v precejšnjem številu.

Uvodoma je carinski nadzornik gosp. Cvitković izjavil, da carinski uradniki tako dolgo nočejo razpravljati z gospodarskimi krogi, dokler g. Weixl ne prekliče žalitev, ki jih je izsnil na zadnji konferenci. Radi teh žalitev so carinski uradniki poslali posebno vlogo g. Weixlu, na katero pa doslej še niso prejeli odgovora. Medtem došli predsednik Trgovskega gremija g. Weixl je izjavil, da predmetne vloge do danes ni prejel in zato nanjo tudi ne more odgovoriti. Na predlog g. Džamonje se bo o stvari razpravljalo na prihodnji carinski konferenci. Nato je prešla konferenca na dnevni red.

S strani gospodarskih krogov je bilo na predsedstvo konference vloženih 19 vprašanj, o katerih se je na današnji konferenci vršila razprava. Prvo vlogo je vložil tovarnar g. Wögerer v zadevi pospešitve odpreme pokvarljivega kosovnega blaga njegove stroke (mesni izdelki, klobase itd.). Ker ni bil navzoč zastopnik tvrdke, da bi dal pojasnila na nekatere nejasnosti v vlogi, se je zadeva odgodila do prihodnje konference.

Carinski posrednik g. Adam Marič je vložil več vlog, med temi prvo o zadevi izročanja blaga v slučaju tarifnih sporov. Dogaajajo se namreč slučaj, da leži blago pri tarifnih sporih do rešitve po generalni direkciji carin po deset in še več dni na carinarnici, vsled česar nastajajo stranki ogromni stroški, posebno na ležarini, ki znaša od vagona dnevno 900 dinarjev. Po obširnejši debati je bila sprejeta po carinskem nadzorniku g. Cvitkoviću predlagana izprememba določene točke pravilnika, da naj se v takem slučaju blago izroči stranki, da pa mora ta založiti diferenco med minimalno in maksimalno tarifo.

V zvezi s tem se je nadalje razpravljalo tudi o vprašanju uverenj in je bil sprejet predlog g. Džamonje, da naj se v slučaju, ko se stranka ne more izkazati z originalnim uverenjem, smatra kot dokument originalni tovrni list.

Oba predloga se predložita generalni direkciji carin v odobrenje.

Nadalje je stavil g. Marič vprašanje v zadevi pooblastil pri preveč plačani carini in davkih, zlasti za vzorčno blago inozemskih potnikov. Po tozadevnih določilih, ki pa niso popolnoma jasna, carinskim posrednikom niso potrebna pooblastila strank. Tozadevno vprašanje se predloži generalni direkciji carin v odločitev.

G. Marič je potem tudi predložil vprašanje glede izvoznega in uvoznega roka za vzorčno blago, ker so zadevne nove odredbe nejasne in nepopolne. Tudi v tem pogledu bo odločila generalna direkcija carin. Istotako je nejasna določba carinskega zakona oziroma naknadnih izprememb glede izvoza polifabrikatov in iz njih izdelanega blaga. Tudi to vprašanje se predloži v odločitev generalni direkciji carin.

O ostalih vprašanjih, ki se na današnji konferenci niso rešila, se bo razpravljalo prihodnjič. Iz trgovskih krogov so bila stavljena še razna druga vprašanja, ki so se vzela na zapisnik in se bo o njih razpravljalo o kasnejših prilikah.

Na današnji konferenci je bilo opaziti že velik napredek. Debatte so bile stvarne in je konferenca zaradi tega imela lep uspeh. Ako se bodo konference v tej smeri nadaljevale, je pričakovati v doglednem času znatnega omiljenja dosedanjega nesporazumevanja, ki je oteževalo razmerje med carinarnicami in gospodarskimi krogi.

Romunija prepovedala obmejni promet.

Beograd, 12. decembra. (Z) Romunske oblasti so nenadoma prepovedale ves dosedajni obmejni promet in na ta način povzročile veliko zmedo pri našem obmejnem prebivalstvu. Posebno dvolastniki so v zelo neugodnem položaju.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Nju«. Izv.

Opera: »Gospodstvoji sen«. Red A.

Kino Matica: »Dan plačila«.

Kino Ideal: »Hič cunjarjeva«.

Kino Tivoli: »Lya Mara«.

Kino Ljubli. dvor: »Mala samaritanka«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marilj trgu in Kurač na Gosposvetski cesti.

Nemška ofenziva.

Maribor, 10. decembra.

Zadnje dni vlada v naših mariborskih narodnih krogih, in to brez ozira na strankarsko prepričanje, velika razburjenost. Naši nemški politiki in kapitalisti pripravljajo novo ofenzivo proti slovenski. Mariboru in slovenskemu severu sploh. Strah, ki je prevzel peščico spodnještajerskih Nemcev po razpadu nekdanje Avstrije, je polagoma shlapel, shlapela pa je tudi nada, da bo ta ali oni svetovni dogodek kar sam od sebe razbil našo jugoslovensko skupnost in združil naše severno ozemlje zopet z Avstrijo. Po dolgih petih letih praznih nad so pričeli spoznavati položaj, v katerem se nahajajo, tako, kakor je v resnici, in zato hočejo temu položaju primerno in odgovarjajoče urediti tudi svoje mišljenje in delovanje. Nemci se prav dobro zavedajo, da bi se naše nasilno ponemčeno ali vsaj ponemčurjeno mesto z okolico in vsem upravljanim ozemljem v eni ali najkasneje v dveh generacijah zopet popolnoma otreslo nemškega vpliva in nekdanjih avstrijskih spominov, če bi ne bilo sile, ki bi ta naraven razvoj ovirala in vzdrževala stare vplive in spomine. Take proti naravnemu razvoju delujoče sile naši Nemci doslej niso imeli. Res je, da so posamezniki skušali v podrobnem delu storiti vse, kar je bilo mogoče, to pa ni zadostovalo. Brez do skrajnih podrobnosti organizirane in dobro financirane akcije vspehi ni mogoč.

Prvi poizkus organiziranega nemškega nastopa pri nas so bile letošnje spomladanske volitve v narodno skupščino, pri katerih so Nemci proti vsakemu pričakovanju dobili nad 6000 glasov in s tem mandat. Nad polovico glasov za Schauerjevo listo so oddali nezavedni Slovenci, nemčurili, in to je dalo Nemcem novega poguma. Nezaveden slovenski element se da še vedno, tudi v lastni državi, izrabljati v tuje, nemške namene. Na tem temelju so sklenili Nemci graditi dalje. Nemška stranka, ki je bila pred volitvami še šibka, ker si marsikateri nemčur ni upal javno pristopiti, se je v zadnjih mesecih močno okrepila in dela danes s polno paro. Ne kriči in ne rogovi, kakor naše stranke, zato pa bolj dela, dela tiho in vztrajno, od človeka do človeka, in znana so nam mnoga imena ljudi slovenskega pokolenja in tudi slovenske začetne vzgoje, ki so danes prvi člani te nemške stranke. Odpadništvo pričanja zopet čestiti, kakor je cveto v avstrijskih časih. Ves ta ugoden položaj pa sili Nemce do še novega, še bolj intenzivnega dela in ker potrebuje to delo tudi dobrega časopisa in mnogo denarja, so sedaj sklenili osnovati v Mariboru svojo lastno tiskarno in banko.

Te dni so dobili naši mariborski Nemci od Schauerja iz Beograda nalogo, naj vložijo takoj prošnjo za tiskarsko koncesijo in sicer naj jo vložijo taki Nemci, ki politično niso eksponirani, da ne bi izgledalo takoj, kaj nameravajo. Prostor za novo nemško banko pa so tudi že določili. Z novim letom se mora izseliti podružnica »Jadranske banke« iz dosedanjih prostorov v Scherbaumovi hiši na Grajskem trgu, ker

pride vanje nova podružnica »Wiener Bank-Vereina«, ki bo fundirana izključno z denarjem tukajšnjih nemških velekapitalistov Scherbauma, Franza, Berga itd. Namen banke bo, združevati ves nemški kapital v Mariboru in na Štajerskem, financirati osnove nemške tiskarne in listov ter sploh nemških gospodarskih podjetij, kakor tudi vzdrževati nemško nacionalno in politično agitacijo. Nova tiskarna bo izdajala strogo nemško nacionalno pisan dnevnik, dalje nemški tednik za deželo in bo oskrbovala s tiskovinami vsa nemška podjetja. Načrt je dobro zasnovan, zelo obsežen in dalekosežen in pomenja v pravem pomenu besede novo nemško ofenzivo proti slovenskemu Mariboru in našemu severu.

Nemci hočejo torej znova naskočiti naše ljudstvo, organizirati hočejo znova nemškutarstvo, bojkotirati znova slovenski tisk in slovenske tiskarne, slovenske banke in slovenska gospodarska podjetja. Kaj pomeni vse to, ve samo oni, ki pozna nemško gospodarsko moč v Mariboru in sploh na Štajerskem. V nemških rokah je skoro vsa večja in večina tudi manjša industrija, v nemških rokah je vsa večja trgovina in obrt. Naše banke in tiskarne bodo morale likvidirati, če se to zgodi, ali pa vsaj žalostno životartiti, slovenska industrija, trgovina in obrt ne bo mogla odoleti nemški močno finančno fundirani konkurenci. Spričo tega ni nič čudnega, če se naši narodni krogi razburjajo in protestirajo. Nevarnost nove nemške ofenzive se zrcali prav posebno v dejstvu, da so se v tem trenutku naše vse naše stranke v skupni fronti proti Nemcem in sklenile v soboto skupen protest proti nemškim nakanam. Spomenico, ki je bila odpisana na merodajna mesta, so podpisale vse stranke od NRS do SSI. Ostro protestno resolucijo so sprejeli tudi nacionalisti na sobotnem zborovanju in Narodnem domu. Bati se je, da bo prišlo v našem Mariboru še do ostrih narodnih bojev, če bodo Nemci trdovratno vstrajali na svojih namerah, znova obuditi z osvobojenim strto odpadništvo. Dolžnost merodajne oblasti je, da to prepreči in vpoštevati upravičene zahteve našega ljudstva.

* Kakor nam poročajo z druge strani, nameravajo Nemci zaenkrat odkupiti »Marburger Zeitung«. Tozadevno so se že vršili razgovori, ki pa baje niso dovedli do pozitivnega rezultata. »Marburger Ztg.«, ki je sedaj last mariborskih slovenskih demokratov, je pričela zadnje čase pisati naravnost nemškounacionalno. Tudi se čuje, da skušajo dobili Nemci slovenske novinarje za svoj list, česar pa ne moremo verjeti, ker smo prepričani, da ni med slovenskimi novinarji nobenega, ki bi se spoznal tako globoko.

Iz boljševiške Rusije.

Bolezen Trockega

se poslabšuje. Zdravniki menijo, da ima Trockij raka. Najnovejša poročila pa pravijo, da je Trockij zbolel za zastrupljenjem.

Brezposelnost.

V Petrogradu je od 700.000 prebivalcev 130.000 brezposelnih. Zlasti žalosten pa je položaj inteligence, ki nikakor ne more do kruha.

19. jan. 1924, dr. Fr. Stelè: Umetnost v naravi. (Abstrakcije srednjega veka. — Idealizem visoke renesanse. — Baročni patos in mistika. — Sodobna umetnost.)
26. jan. 1924, dr. Izid. Cankar: Kompozicija. (Srednji vek. — Renesansa. — Veliki stil. — Barok.)
9. febr. 1924, dr. Fr. Mesesnel: Plastični in slikoviti stil. (Slikarstvo. — Plastičnost. — Arhitektura.)
16. febr. 1924, dr. Fr. Stelè: Enotnost stila raznih istodobnih umetnostnih panog.
15. marca 1924, dr. Voj. Molè: Zmislj proučevanja umetnosti. (Enotnost stila in kulturnega stanja določa. — Umetnost kot izraz življenjskega nazora.)
22. marca 1924, dr. Fr. Mesesnel: Naše razmerje do umetnosti.

Vstopnice za ves kurz po 100 Din za nečlane in 60 Din za člane društva pri Novi založbi in Tiskovni zadrugi. Posamezne vstopnice po 12 (za člane 10) Din pri vstopu.
— Emil Adamič: Pet ženskih dvosplovov s smrejljevanjem klavirja. Besedilo Cvetka Golarja »Iz bosanskega perivoja«. Izdalo in založilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Cena partituri 25 Din. Pač lepo darilo društvu, ki imajo ženski zbor in pianistino, kajti pesmi so gibke, melodijne, kanonično pretkane in vendar razven zadnje razmeroma lahke, pa tudi lahkežarne za izvajanje in bodo vzpored koncerta prijetno posvežile. Društvom jih zelo priporočamo. Naročajo se pri Ljubljanskem Zvonu, ki prodaja obemem lično in različno litografske glasove (sopran in alt skupaj).

— Emil Adamič: 16 jugoslovanskih narodnih pesmi I. del. Moški zbori. II. del. Mešani zbori. Izdala in natisnala Zvezna tiskarna v Ljubljani. 16 srbskih, hrvaških in slovenskih narodnih pesmi, umetno prirejanih za koncert, brez predpisov takta in dinamičnih znamenj. Skladatelj namenoma daje pevovodji možnost samosvoje interpretacije. Nekoliko ambicije in malo truda, pa bodo te pesmi povsod dosegale lep uspeh. Naši zbori — če nečisto zaostati za srbskimi in hrvaškimi, ki izvajajo mnogo težje stvari kot mi — moralo enkrat iz okostelosti. Treba, da streme više in študirajo tudi skladbe, ki zahtevajo izjurne pevce in pevke. Adamič jim jih nudi, naj segajo po njih. Partiture 16 jugosl. narodnih pesmi razpošilja »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, ki dovoli pri večjem naročilu znatno popust.

15. dec. 1923, dr. Izidor Cankar: Snov v umetnosti. (Snovna in brezsnovna umetnost. — Simbolizem in realizem. — Snovi novodobne umetnosti.)
22. dec. 1923, dr. Fr. Stelè: Vsečina v umetnosti. (Estetska vsečina arhitekture. — Bazilika. — Romanika. — Gotika. — Renesansa. — Barok.)

5. jan. 1924, dr. Voj. Molè: Vsečina v umetnosti. (Vsečina slikarstva in plastike. — Ista snov in razna vsebina.)
12. jan. 1924, dr. Voj. Molè: Narava v umetnosti. (Umetnostno osvajanje narave. — Človeško telo. — Krajina. — Prostor. — Svetloba.)

Posojilo Madžarski.

G. Louis Eisenmann, profesor na Sorbonni v Parizu, specialist za srednjeevropske razmere, je priobčil ta članek, ki ga prinašamo v izveščku, v reviji »L'Europe Nouvelle«, v kateri je za časa koroškega plebiscita napisal tudi članek za našo Koroško.

V zasedanju, ki se je začelo 10. t. m. v Parizu, se bo svet Društva narodov bavil med drugim tudi z madžarskim posojilom.

Madžarska se predstavlja pred Društvom narodov pod istimi pogoji, kot se je svojčas Avstrija: kot država, ki so jo uničile vojna in povojne razmere, kateri so odvzeli več kot dve tretjini njenega ozemlja, najbogatejše kraje in rezervoarje sirovin njenih glavnih industrij, kakor tudi njih odjemalce, kot država, katere trgovina je paralizirana vsled zmanjšanja proizvodnje, možnosti nakupovanja in poloma valute, ki je izgubila 4000 odstotkov svoje vrednosti, iz česar sledi zelo težka socialna kriza, gospodarski polom, brezdelnost, premajhne mezde, revščina uradnikov in rentirjev.

V resnici pa je med današnjo Madžarsko in včerajšnjo Avstrijo ogromna razlika. Vzemimo samo glavno stvar: Avstrija je bila s svojo vodeno glavo vendarle industrijska država in kriza se je tikala predvsem delavskega prebivalstva, ki so ga bile zbegale ekstremne ideje. Madžarska je pa čisto poljedelska država in možnost produkcije je pri njej ostala zelo velika, in če bi krepko razvijala to bogastvo, bi mogla izpolnjevati vse svoje obveznosti, njeno kmetijsko prebivalstvo pa tudi ni dovzetno za boljševiške ideje, kot v interesu stvari Madžari javljajo, in to je tem manj nevarno v času, ko Moskva postaja vedno bolj buržujska.

Madžarska vlada je zahtevala posojilo 600 milijonov zlatih kron. Izvedenci so pa izjavili, da 250 milijonov popolnoma zadostuje. Za to vsoto bi bilo treba približno 25 milijonov na leto za odplačevanje. S pomočjo glavnih dohodkov — carine, tobaka, soli, sladkorja — bi se dobilo letno 25 do 30 milijonov, brezdvomno pa, če se enkrat valuta stabilizira, 40 do 50 milijonov, ko preide gospodarsko življenje spet v redni tir.

Upanje, da se v kratkem času upostavi proračunsko ravnotežje, je povsem upravičeno, če se pomisli, da se je davčno breme, ki ga nosi vsak madžarski državljan, zmanjšalo za več kot polovico: pred vojno je bilo 60 zlatih kron, a danes samo 27. Čim bolj bodo upostavili red in svobodo v narodnem gospodarstvu, tem bolj se bo dalo to število zvišati, ne da bi radi tega trpela produkcija in trgovina, na dvojno tedanje mero. Finančna in gospodarska bodočnost Madžarske zavisi edino od pameti vladajočih krogov.

Avstrijsko posojilo bi se ne bilo moglo udeležiti brez garancije drugih držav. Ker pa položaj Madžarske ni tako brezupen kot je bil avstrijski, zato je ureditev obnove mnogo lažja. Zato pa tudi ni predvidena nobena garancija tujih držav za madžarsko posojilo. Zato bo pa tudi kontrola drugačna.

Društvo narodov bo moralo poslati v Budimpešto glavnega komisarja, ki bo imel isto oblast kot na Dunaju gosposid Zimmermann.

Madžarska vlada je v začetku imela sladke sanje, da je ne bo nihče kontroliral. To je bila pa velika naivnost. V dejstvu je kontrola iz čisto finančnega vidika politično sredstvo. Če se tudi kontrolor ne vmešava v notranje zadeve države, ima vendar pravico, izreči svoj veto pri nepotrebnih izdatkih ali pa pri izdatkih, ki nasprotujejo mednarodnim pogodbam — pri armadi in propagandi — in moral bo uspešno paziti in uplivati na razmerje Madžarske do sosednjih držav. Če sprejme Madžarska posojilo, sprejme tudi kontrolo, in če se podvrže kontroli, se zaveže, usmeriti vso svojo politiko in predvsem odnose do sosedov, v smislu mirovnih pogodb iz l. 1919 in 1920. Saj so že izvedenci spoznali in se izjavili, da zavisi od tega njen dvig in njen procvit.

Naglo se bo videlo, ali zasluži sedanjí madžarski režim moralno podporo, ki so mu jo dali, ali so ga skušnje izučile, da ne sme zasledovati politiko strasti. Če bi pa Madžarska varala zaupanje, ki se stavi vanjo, bi le sama imela škodo od tega: njena konsolidacija bi se zavlekla in začela bi se nova kriza, ki bi ji brezdvomno sledil poskus reakcije in revanše. Sicer pa bodisi, da se poskus obnove Madžarske na ta način ponesreči, ali pa se nasprotno tako mirno in srečno razvije kot v Avstriji, bo končna rešitev ograde problema bodisi povspešena, bodisi zakasnjena, nikakor pa odgojena za vedno: ta rešitev je silno potrebna in v enem kot v drugem slučaju je to zmaga čisto demokratskega in republikanskega režima v Madžarski.

Oboroževanje Italije.

Italija je imela konec svetovne vojne 5000 aeroplanov in hidroplanov. Po vojni je bil ta zračno-vojni material demontiran, tako da je obdržala Italija samo 100 aeroplanov in hidroplanov z 12 oficirji.

Ko pa se je polastil vlade Mussolini, je začel zopet skrbeti za zračno oboroževanje Italije, ki ima sedaj že 1500 edinic zračne flotile, ki pa jo bo v kratkem pomnožila na 3500 edinic.

Ni dvoma, da velja to italijansko oboroževanje nam. To naj bi bil glasen memento vsem onim, ki s razdiralno obstrukcijo pospešujejo in podpirajo italijanske imperijalistične načrte!

Zapiski.

»MORGEN« IN MORGENOVICI.

V Zagrebu izhaja nemški list »Der Morgen«, kar bi se po naše reklo »Jutro«. Ta »Morgen« piše o naši državi in o naših razmerah v takem tonu, da je postala nani požarna naša javnost. Beograjski »Balkan« pravi pod gornjim naslovom o tem »Morgen«-u, da so se zbrali okrog njega sami pripetelci in podaniki tuje države, ki so našli med Hrvati gostoljubje in podporo. Posebno eden izmed njih, znan Žid, govoril tako, kakor da bi on ustvarjal našo državo in kakor da ima velike zasluge zanjo. V resnici pa je njegova prošlost tako temna, da bi se moral že zdavnaj pokriti z ušesi, če bi imel samo malo časti in poštenja in če bi bilo v Zagrebu le malo patriotizma in uvidenosti. Pošten svet se zgraža in čudi taki drznosti tujčevih hlapcev in črno-žoltni ljudi...

Mariborsko gledališče

Puccini »La Bohème«.

Gotovo največji uspeh med vsemi glasbenimi gledališkimi deli v Mariboru je dosegla Puccinijeva štiridejanska opera »La Bohème«, ki se je igrala te dni v našem Narodnem gledališču. Premijera te lepe opere se je vršila v četrtek, dne 29. novembra in je uspešla prav dobro, kakor tudi vse repize. Ta, slajnih melodij in bogato barvnega orkestralnega kolorita polna opera spada gotovo med najlepša dela novejših italijanskih operne sneli, katere začetnik in vstvaritelj je bil veliki Giuseppe Verdi. Mnenja, da je uplivala Wagnerjeva umetnost na poznejša Verdijeva dela (Aida, Otello, Falstaff, Requiem) ter na dela njegovih naslednikov (Puccinija, Mascagnia, Leoncavalla), niso pravilna, ker med Wagnerjem ter Verdijem in njegovimi nasledniki obstoja velika razlika. Pri Wagnerju sta (v poznejših delih) v prvi vrsti deklamatorično petje in orkester nosilca muzikalizirane tematike, pri Verdiju in njegovih naslednikih pa je ravno obratno: v prvi vrsti pevski glas nosilec melodije linije (cantilene), med tem ko je orkester le izpopolnjevalno sredstvo. V tem stilu je zgrajena tudi »La Bohème«. Pevski glas je v njej najplemenitejši in najvažnejši instrument. Kako krasno so n. pr. melodije v prvem dejanju: andante lento (Rodolfo: »V tel ubožni sobi...«), duett largo sostenuto (Rodolfo, Mimì), s katerim dejanje končuje, ali pa v drugem dejanju karakteristični kor: valse lento in ensemble solistov! Zadnji ensemble (kor in soli) je naša režija, vsekakor radi tehničnih težkoč pri izvajanju, zalibog izpustila.

V tretjem dejanju so omembe vredni široko zasnovani melos sostenuto molto in zelo interesanten zaključni kvartet, v četrtem dejanju pa andantino mosso (Rodolfo, Marcel: »O, ljubica...«), Mimine in Rodolfove cantilene in nad vse romantičen konec. Vseh melodij in vseh motivov, katerih v partituri takorekoč kar mrgoli, skoro sploh ni mogoče naštet. Omenil sem le glavne točke. Naši sedanjí modernisti bi iz motivnega materiala »Bohème« napravili gotovo lahko najmanj tri velike opere. In v bogati melodiki tega dela leži skrivnost njegovega učinkovanja, kajti melodika — glavni element muzike — se ne da nadomestiti z nobeno še tako račinirano harmonično, ritmično ali orkestralno kombinacijo; dela z močno melodiko žive, so trajna, dočim so skladbe brez izrazite in originalne melodične linije v muzikalni literaturi le trenutni pojavi.

Vprizoritev opere pomenja višek uspeha našega mariborskega odra. Glavno zaslugu na uspehu ima gotovo neutrudni in spretni dirigent, ravnatelj Andro Mitrovič, kajti delo, ki ga on vzame v roke, gotovo ne propade. Ravno tako pa se odlikujejo tudi vsi zastopniki in zastopnice glavnih in tudi manjših vlog, posebno ga. Anica Mitrovičeva, gna. Vladimirova, gost g. Skrivanič (ravnateljstvu bi priporočali, da ga stalno pridobi za našo opero), muzikalni spretni g. Govorov, močni bas-baritonisti g. Stagliar, elegantni predstavljalec g. Nrvalek, vsesplošno pridni g. Rasberger, g. Skrbinšek, pa tudi kor in orkester.

Na tem mestu je treba tudi omeniti, da pripada nemajhna zasluga na splošnem uspehu tudi g. vojaškemu kapelniku Herogcu, ki je s marljivim in neumornim delom tako izvežbal orkester, da zmore tudi najtežje naloge.

Muzikalčna sigurnost in eksaktnost, ki je premagala obilo težkoč, kakor tudi miselno pravilno prednašanje, in skrbna vprizoritev so doprinesle do popolnega uspeha, ki se je izražal doslej pri vsaki predstavi tudi v aplavzu publike, ki je opetovano poklicala pred zastor posamezne soliste, kakor tudi samega dirigenta. Po uspehi vprizoritvi »Bohème« gledamo z zaupanjem tudi v bodočnost in pričakujemo z veseljem nadaljnjih opernih premijer v tej sezoni. Ime ravnatelja opere, g. Mitroviča, nam daje poročstvo, da ne bomo razočarani. Obisk pa je bil tako pri premijeri kakor tudi pri repizah izredno dober.

E. B.

— V mariborski drami je igrala pri nedeljski predstavi »Hasanaginice« gdč. Tončka Kovačičeva v Ljubljane. Me. rojane osebe pri gledališču in med kritiki so se izrazile zelo povoljno o njeni igri. — Gdč. Kovačičeva bo igrala tudi vlogo Vjetrovke v »Jesenskih goslih«.

— V mariborski drami je igrala pri nedeljski predstavi »Hasanaginice« gdč. Tončka Kovačičeva v Ljubljane. Me. rojane osebe pri gledališču in med kritiki so se izrazile zelo povoljno o njeni igri. — Gdč. Kovačičeva bo igrala tudi vlogo Vjetrovke v »Jesenskih goslih«.

Širite Jutranje Novosti.

Pred novim preganjanjem na Primorskem.

Trst, 12. dec.

Duh nasilja gre zopet po deželi. Razpis novih volitev prinese brzokone bodo grdihi dni. Posebno pa naši kraji bodo morali občutiti liberalnost režima gorjače in revolverja. Krvava nedelja iz maja l. 1921 nam je še dobro v spominu.

Vkljub vsemu terorju se nam je posrečilo izbrati 5 poslancev, brez nasilja bi jih bilo gotovo devet; po novem volilnem redu pa utegnemo dobiti enega, kvečjemu dva, če pojde »po sreči« seveda. Po sreči se pravi, če nas bo fašizem pustil voliti.

Na obzorju pa so kaj slaba znamenja. Znana Vam je gonja proti gorškemu knezoškofu Sedeju. Fašisti hočejo proč z njim in koliko časa se bo mogel ali hotel Vatikan upirati tej struji, ki je vsemogočna, bomo brzokone kmalu doznali. Goričan Fogar, ki je že imenovan za škofa v Trstu, je še vedno v Gorici. Vse se zdi, da je tudi njemu pot v Trst zabranjena. Vlado časopise uprizarja silovito gonjo proti obema, kaj pa se godi za temi javnimi napadi, pa nam ostane skrito, toda posledice se bodo kmalu pokazale.

Dogodki v Lipi, kjer so baje Slovenci zažgali trikoloro in kraljevo sliko, in pa v Lokvah, kjer so baje pretepli neko italijansko učiteljico, so taka predznamenja. Gospodje fašisti rabijo pač povodov za to, da morejo postopati z nami kot Turki s krščansko rajo. Kolika podobnost med usodo one raje in nami. Razumemo, da išče Italija zavezništva v Turčiji.

In mi, ki dobro poznamo vso hudo bijo, hinavščino in zavratnost te gosposde, se po pravici bojimo, da nastopijo še hujši časi za naše trpinčeno ljudstvo. Blizajoče se volitve v državno zbornico nas navdajajo z grenkim občutkom, kakor pred bližajočim se neurjem.

Primorski.

Gospodarstvo.

× Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v četrtek dne 20. decembra 1923 ob 9. uri dopoldne v zborniških prostorih redno javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva; 2. vprašanje obdavnega in omejitve krošnjarstva; 3. Zbornični proračun za l. 1924; 4. Poročilo o važnejših zborniških akcijah na finančnem polju; 5. Poročilo o akcijah zbornice v prometnih zadevah; 6. Tajna seja.

× Za vselejcem v Lipskem. Naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lipskem namerava začeti akcijo za čim uspešnejše sodevanje naših gospodarskih krogov na tukajšnjih mednarodnih velesejnih ter daje na zahtevo interesentom vse potrebne informacije. Naslov agencije je: Leipzig — Friedrich Liszt-Strasse 4.

× Prodaja napisnih tabel in grbov iz litega železa. Pri oblastnem inšpektoratu finančne kontrole v Ljubljani, Stari trg št. 34, se bo dne 27. decembra 1923 ob 10. uri potam javne licitacije prodalo okoli 100 komadov napisnih tabel razne velikosti in nekoliko grbov (orlov) iz litega železa.

× Dobava govejega mesa, svinjske masti, usnja in drv. Pri ravnateljstvu krmoske kaznilnice v Mariboru se bo vršila dne 27. decembra t. l. otertalna licitacija glede približno 12.000 kg govejega mesa, dne 28. decembra t. l. glede dobave 4000 kg svinjske masti in 200 m³ drv ter dne 29. decembra t. l. glede dobave raznega usnja za izdelovanje čevljev. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava bencina za motorje. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 21. decembra t. l. druga otertalna licitacija glede dobave 30 ton bencina za motorje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava sesalk in drugega gasilskega orodja. V pisarni ekonomskega odelca za mornarico ministrstva vojne in mornarice v Zemunu se ima vršiti dne 4. januarja 1924 ob 11. uri dopoldne otertalna licitacija za dobavo sesalk, cev, posod in drugega gasilskega orodja.

× Dobava vodomernega stekla. Pri ravnateljstvu državnih železnice v Subotici se bo vršila dne 21. decembra t. l. otertalna licitacija glede dobave vodomerne stekla.

× Dobava orodja. Pri ravnateljstvu državnih železnice v Subotici se bo vršila dne 22. decembra t. l. otertalna licitacija glede dobave raznega orodja.

× Dobava požarnega orodja in oprave za razna skladišča tobaka in tobačne tovarne v Sarajevu. Uprava državnih monopolov kraljevine SHS v Beogradu razpisuje otertalno licitacijo za dobavo požarnega orodja in požarne oprave za razna skladišča tobaka in za tobačno tovarno v Sarajevu. Licitacija se ima vršiti dne 12. januarja 1924 ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu, kjer se sprejemajo do navedenega časa tudi vse ponudbe.

× Prodaja lesa. Pri direkciji šum v Zagrebu se bo vršila dne 21. decembra t. l. dražba približno 178.790 m³ hrastovega in 62.067 m³ kostanjevega lesa na panju.

× Dobava gradbenega lesa. Pri ravnateljstvu državnih železnice v Subotici se bo vršila dne 21. decembra t. l. ponovna licitacija glede dobave gradbenega lesa.

Predmetni oglas so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Prodaja neoparabnih pritlikin za vojaške obleke. V pisarni uprave 2. zavoda za izdelovanje vojaške obleke v Sarajevu se ima vršiti dne 31. decembra 1923 ob 11. uri dopoldne prva javna ustmena licitacija za prodajo 2911 parov gamaš iz suknja avstrijskega porekla, nadalje 24.990 komadov avstrijskih čepic iz suknja, 3840 komadov plošč iz kartona in kožnih odpadkov od podpiatov v teži 1.404.930 kg. Pogoje kakor tudi navedeni material si morejo ogledati interesenti vsak delavnik v skladišču gori imenovanega zavoda.

7. državna razredna loterija.

**Prvo žrebanje
3. in 4.
januarja 1924.
5 premij**

100.000 srečk * 50.000 dobitkov.

**Absolutna sigurnost
in državna garancija.**

Tekom petih mesecev bo
25 milijonov in 650.000 dinarjev
izžrebanih in v gotovini izplačanih
brez kakoršnegakoli odbitka.

Največji mogoči dobiček z eno srečko je
1 milijon in 500.000 dinarjev.

Daljnji dobitki po:
Dinarjev 500.000, 400.000, 300.000,
150.000, 140.000, 120.000,
2 po 100.000, 80.000, 70.000, 60.000
itd. itd.

Cena srečke za vsako žrebanje:

**Cela srečka
Din 80.—**

**Pol srečke
Din 40.—**

**Cetrlinka
srečke
Din 20.—**

**Seznam izžrebanih srečk
tako
po vsakem žrebanju!**

**Hitra, točna in strokovna
postrežba!**

Naročila iz cele države naj se
pošiljajo na
Pooblaščen glavno kolek-
turo Drž. razredne loterije
Medjunarodna banka d.d.
(oddelek razredne loterije)
Zagreb
Gajeva ulica 8 (Poštni predal 122).

Kašelj, prehlajenje grla in hripavost
odstranjujejo najboljšje
Kaiserove prsne karamele
z zaščitno znamko „Tri Jele“.
Dobivajo se povsod!
„RAVE“, d. d. Zagreb.

Jul. Zeyer:

Gompači in Komurasaki.

(Japonski roman.)

(Nadaljevanje.)

Gompači in Komurasaki sta ostala ne-
koliko oddaljena od množice, čar umirajočega po-
letja jima je napolnjeval dušo in nihče ni motil nju-
nega pokoja niti s hinavsko besedo, niti z rado-
vednimi pogledi.

Poslušala sta pesmi od daleč, dokler ni uga-
snila zarja na zapadu in so vzhajale v trumah
zvezde, rjavordečkaste kakor mesec. Potem sta
se napotila v majhno vas, kjer sta hotela zadnjič
prenočiti. Bila je skoro prazna, večina prebivalstva
je bila na slavnosti »pestro pobarvanih javorov«.
Tu pa tam je gorela svetiljka, zibajoča se na verigi,
ki je visela izpod pristreška. Dolga vrsta orjaških
dreves je držala k staremu svetišču »Fudó Same«,
namreč Buddh, nepremičnega, pogobljenega v
nirvano. Gompači in Komurasaki še nista hotela
v hišo, večer ju je še vabil na izprehod; in šla sta
po drevoredu k svetišču. Mesec je bil vzšel, veli-
kanski in jasen, in vsa pokrajina se je potapljala v
njegovi poplavi. Na poslopje so padale goste sence
dreves, ki so rastle okrog, in iz temnih skal, ki so
se dvigale za svetiščem, sta brizgala dva vodo-
meta, šumela in svetila, se dvigala in padala in
njum glas se je zlivljal v tišino kakor njun blišč v
seno. Bila sta kakor beli, tajnostni postavi, dviga-
joči se k nebu in vračajoči se v senco zamišljenih
dreves. Zaljubljenca sta stala nekaj časa zatop-
ljena v ta čarobni prizor, potem pa sta zavila proti
majhnemu, prastaremu pokopališču blizu svetišča.

Cenjene dame in gospodje!

Izvolite se potruditi k tvrdki **Brata
Brunskole**, konfekcija in specijelno
modno krojaštvo, Ljubljana, Židovska ulica 3.
Tam se izdelujejo vsakovrstne obleke in
toalete, obračanje in moderniziranje vsako-
vrstnih oblek.

Cene delu in oblekam znatno znižane.
Stranke, ki prinese same blago, se jim isto-
tako postreže.

**ŠIVALNE EXCELLA Z 10 LETNIM
STROJE JAMSTVOM**
najfinišni izdelek kupite najceneje pri tvrdki
J. GOREC, LJUBLJANA
Palača Ljubljanske kreditne banke.
Za Božič in Novo leto 10% popusta.

Razstava

okusnih božičnih predmetov
za dame in gospode
Aleksandrova cesta 3, I. nadstr.
nad trgovino Kette
celi dan otvorjena do 9. zvečer.

PRATIKA
Z. A. D. E. C. O.
NOVOST
ZA LETO
1924

Slike narisal akad. slikar M. Gasparl.
Besedilo zložil Tone Gasparl.
Krasno umetniško in literarno delo

za mladino

je izšlo koncem novembra t. l.
v založbi Zvezne tiskarne in knjigarn
v Ljubljani.

Cena po Din 25.—, v luksurni izdaji
po Din 30.—.

Poštnina posebej po Din 1.— odnosno
za luksurno izdajo po Din 1.50.—, za
inozemstvo dvojna poštnina.

Naročila sprejema

Zvezna knjigarna,
Ljubljana, Marijin trg 8.

Dremalo je v polni mesečini, grobi so bili zapadli,
pozabljeni, na podrtih nagrobnih spomenikih je
rastel mah in vse je bilo zarastlo z gosto travo in
grmičjem. Hipoma se je dvignila iz mraka postava
budhistovskega meniha pred njima. Sedel je bil v
seni groba in, ko je videl zaljubljenca pred seboj,
se jima je nasmehnil. Potem je položil roko na na-
grobnji kamen, ki je bil z mahom porastel, in go-
voril svečano, kakor da ju poziva k molitvi: »Tole
je grob Šiokujev.« Zaljubljenca sta vprašujoče gle-
dala starca.

»Kdo so bili Šiokuji?« je tiho vprašal Gom-
pači.

Menih je razočaran zmajal z glavo.

»Mislim sem, da romata k njunemu grobu,« jima
je rekel, »a glej, ne vesta, kdo sta bila. Tako pa-
dajo stara izročila v meglo pozabljaja.« Utihi se je
za nekaj časa, potem pa je začel zopet govoriti:
»To sta bila ptiča. Živela sta mistično življenje.
Drugi je živel v drugem, tvorila sta samo eno bit,
dve bitosti sta živeli samo v enem telesu. O, ti
globoko tajnostna dvobitost, dihačja z enim di-

hom, ti sveta podoba zakonske ljubezni in zve-
stobe — današnji svet te ne razume ali pa ne po-
zna. Ali se ne bliža morda čas, ko bo tudi ljubezen
bajka bodisi neznana bodisi nepojmovana?«

Sedel je zraven groba, otrl z roko mah s
kamna in pokazal na besede, ki so bile tam vre-
zane: »Oba ptiča, lepa kakor spomladi črešnjev
sneg, sta poginila predčasno kakor cvetje, ki ga
odtrga veter, preden je popolnoma odprlo svoje
čase!«

Menih je čital ta napis s tresočim se glasom
in ganjen; potem je vstal in njegova visoka po-
stava je stala kakor soha, oblita z mesečino. Nje-
gove otožne oči so se uprle v zaljubljenca, vzdih
mu je dvignil prsi. Potem je povesil oči, se obrnil
vstran in počasi odhajal. Slednjič je izginil v senici
svetišča kakor prikazen.

(Dalje prihodnjič.)

Rešimo Sokolski Tabor!

Zastrupljajte podgane

z novoizumljenim,
sigurnim

ratolom

Dobi se v vseh lekar-
nah in drogerijah. Izde-
luje oddelek Ratol Ve-
terinarije kemične d. d.
Zagreb, Bijenička c. 21.

L. Mikuš

Ljubljana,

Mestni trg 15

izdelovatelj

dežnikov

Zaloga

sprehajalnih

palic.

Popravila točno in solidno

Za Božič!

Najcenejše in najhvalejše
darilo našim malim je:

Moji zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem
spedejočim besedilom, za
pouk in kratek čas Din 6.—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke
na trdem močno vezanem
kartonu Din 15.—.

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za po-
barvanje z akvareli - barvam
ali pastel - barvniki Din 4.—

Črnpeter

staroznana, vesela družabna
igra za zimске večere. 1 igra
Din 4.—.

Na novo izšla knjižnica:

Ivan Albreht:

Zelena livada

Zbirka izvirnih pesmic, mi-
nih povestic in pravljic iz
domačih in tujih krajev. Ob-
sega 64 strani. Najprimer-
nejše darilo za našo nežno
mladino. Cena lično vezani
knjižici Din 15.—.

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8

Kože divjačine

in to:

lisic, kun, dihurjev, vider, zajcev itd.

Kupujem za Ameriko. Plačam po najvišjih dnevnih cenah!

Od 1. januarja se pobira v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije
in Bolgarske, in to: v Zagrebu, Gospiću, Lovincu, Ljubljani,
Sarajevu, Banjaluki, Bos Novem, Kotoru, Beogradu, Nišu,
Skoplju, Sofiji in Trstu

Mavro Fischer, Sisak.

Telefon št. 96, 30 in 61.

MALE OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para.
z davčino vred.

Krojaškega pomočnika

prvo vrstnega, za fino delo, iz
Ljubljane ali bližnje okolice
in vajenca sprejme takoj Josip
Rožina, Ljubljana.

Halo!

Najvišje cene plačam za stare
obleke, perilo, čevlje, pohištvo
itd. — Dopisnica zadostuje;
grem tudi na dom: A Jurečič,
Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 31

Nov angleški tečaj

za začetnike, direktna metoda,
začne za 8 do 10 oseb rojena
Angležinja z dolgoletno učitel-
sko prakso, dve uri na teden;
7 dinarjev ura. — Javiti se pri
Miss Farler, Pražakova ulica
(nova Toenlessova hiša, III.
nadstropje) med 2. in 3. pop.

Proda se

8 mesecev stara volčja psica.
— Istotam se proda damsko
kolo »Styria« in moško kolo
»Penguin«. Naslov pove uprava
lista.

Vila

v Mariboru, v bližini gl. kolo-
dvora z vrtem in prostim sta-
novanjem se ugodno proda. —
Naslov v upravi lista.

Ubog invalid

100% ni, prosi milostno pre-
možnejše sloje, ako bi mu kdo
posodil 10 do 15.000 K proti
obrestim za pol leta, da si iz-
boljšam svojo obrt. Naslov v
upravi lista.

Otroški voziček

se ceno proda. Poizve se: I. K.,
Križevniška ul. 6/I. levo.

Trame, deske

antene, hmeljevke vseh dimen-
zij kupi vsako množino proti
takojšnjemu plačilu. Ponudbe
pod »Bottonbois« na upravo
lista.

Večja množina

suhega lesa »Cerber«, rezanega
30 m 50 mm dimenzije napro-
daj pri Jakobu Trobec, Kozarje
6, p. Dobrova.

Stare „Negative“

fotografske plošče kupi v vsaki
velikosti in množini Kuno Franc,
fotografski atelje, prvi domači
zavod za povečanje slik, Ljub-
ljana, Wolfova ul. 6.

Žalostni božični prazniki

so v mrzlem stanovanju. — Iz
štedilnika v kuhinji pa lahko
greješ sobo, ki bo prijazno topla,
ako naročiš aparat Toplodar,
ki je v zalogi pri Jugometaliji.
Ljubljana, Kolodvorska ulica 18
ali pri R. Nipiču in drug, Ma-
ribor.

Brinjevec

samo za jamčeno, pristno kmečko
blago se kupi — večja množina.
Najskrajne ponudbe je poslati
na pošto predal 17, Celje.

Njiva

po Rožnikom, pripravna tudi
za stavbišče se proda —
istotam tudi kompletno orodje
za ribiše s čolnom vred. Na-
slov v upravi lista.

Med

pristen, trčani lastnega pridelka
300 kg proda L. Fürsager, Ra-
dovljica.

Meblovana soba

v Ljubljani se odda solidnemu
gospodu. Naslov v upr. lista.

Posestva od 3 do 178 ora-
lov z živim in
mrtvim inventarjem od 900.000
kron dalje.

Vila, takoj prosto stanovanje

Žaga, mlin z lepim posestvom.

Vila, z lesno trgovino in pe-
karno.

Hiša s 13 strankami, blizu
kolodvora pod ceno.

Gostilna, velik promet, trgo-
varstvo, vino, najemnine,

pekarnice, tovarne, premogovnik;
grajščine proda Zagorski, Ma-
ribor, Barvarska ulica 3.

Nova hiša

z več sobami se proda. Poizve
se pri g. A. Malovru, Sp. Šiška,
poleg polic, stražnice.

Stavbeni risar,

izprašan, prvovrstna moč išče
primerne službe. Kraj postran-
ska stvar. Ponudbe pod »Risar«,
na upravo lista.

Stanovanje

(2—3 sob) išče pristaš radi
kajne stranke, ki ga v črno-
rdeči Ljubljani ne more dobiti,
Mirna stranka brez otrok. —
Plača dobro. — Ponudbe pod
»Duševni delavec« na upravo
lista.

Dolžnost

vseh narodnih gospodinj bodi,
da zahtevajo povsod »Prvo-
vrstni kvas« v korist Jugoslo-
vanske Matic, katerega razpo-
šilja tvrdka M. Žigon v Škofji-
loki dnevno po tovarniški ceni.

Médicinal-Konjak

Zahtevajte samo:

„Médicinal-Konjak“ z modrim križcem.
„Jamaica-Rum“ z modrim križcem.
„Konjak-Rum“ z modrim križcem.
„Citron-Rum“ z modrim križcem.
„Médicinal-Pelinkovac“ z modrim križcem.
„Najfinejše krem likerje“ z modrim križcem.
„Slivovko in brinjevec“ z modrim križcem.

„**ALKO**“ Ljubljana.

Médicinal-Konjak